

Mugu geva ungdóminum trúnnu aftur á framtíðini

Børnini og ungdómurinn eru okkara kærasta ogn, sum vit eiga at hjálpa og fjálga um og geva teimum trúgv uppá framtíðina, segði Jógvan E. Ósá í flaggdagsrøðu í Runavík

Góðu skótar! Gott fundarfólk!

Tá ið tú verður biðin um at flyta fram eina røðu á einum tillikum degi sum í dag – flaggdagin 1996 – so gert tú tær sjálvandi tinar hugsanir, um hvat skalt tú siga. Er nakað nýtt, ið tú kann føra fram???

Neyvan er tað tað. Men alt síðan vit fingur okkara Merki, fyrri nú mongum árum síðan, hevur føroyingurin tikið hetta flagg til sín – sum sína ogn – og er góður við tað.

Vit virða okkara Merki ógvuliga høgt, men fyrri at onnur skulu virða okkara Merki, eiga vit altíð at minnast til, at vit eisini virða teirra tjóðarmerki, teirra flagg.

Vit liva í eini ógvuliga stórari broytingartíð. Okkurt nýtt kemur inn á okkum, so at siga hvønn dag.

Nú seinastu dagarnar hava læknar í Tórshavn viðgjørt ein sjúkling og hava samtiðis eina beinleiðis linju niður á Ríkissjúkrahúsið í Keypmannahavn, so læknar í Havn og í Keypmannahavn saman kunnu taka støðu til, hvat rættast er at gera – hvussu teir best kunnu hjálpa viðkomandi sjúklingi.

Høvdu vit hugsað okkum fyrri bert fáum árum síðan, at hetta fór at henda í 1996? Eg trúgvi neyvan.

Land okkara er í sori, og hevur verið tað nú í fleiri ár.

Næstan hvønn dag – ella í hvussu so er tann dagin, vit fáa okkara lön – ella útgjalding – so hugsa vit: „Kemur ongan tíð ein broyting í her á landi til tað betra?“

Eg siggi ikki tey fólk ring, sum tykjast at hava mist mótið. Ti okkara politikkarar tykjast ikki makta uppgávuna – og hava nokk ikki gjørt tað í fleiri ár.

Eg haldi ikki – og her mugu tit orsaka meg, at eg siggi so – at tað sær út til at okkara politikkarar batna nakað serligt.

Til seinasta lögtingsval tóku nokur sera ónøgd fólk seg saman og stovnaðu nýggjan flokk á tingi. Nú var lag á manni at gera upp við fortíðina – nú skuldi ruddast upp – og nýtt skuldi fram.

Og ikki kann sigast annað enn, at fólk tóku í stórum tali undir við hesi hugsan, og størsti flokkur á tingi varð hálveraður úr tiggju niður í fimmin.

Men hvat hendi so?? Jú, tað sum hevur merkt hendan flokk, ella hesa fylking er, at tað einasta, ið tey eru samd um, er at vera ósamd.

Og so vóru vit komin líka langt.

Eg ætli mær ikki at tala fyrri ella móti nokrum flokki, men bert konstatera, at soleiðis er tað bara.

Har aðalmerki er ónøgd og brúksl, kann tað ongan tíð føra til nakað gott – og heldur ikki hesu ferð.

Men eru so ongir rættir føroyingar eftir – ella eru allir farnir av landinum – ella krógva teir seg í onkrum skýmaskoti??

Robert Joensen sigur eina-staðni soleiðis:

„Hvørja ferð eitt fólk hevur verið á leið til at mist burtur seg sjálv, og tað so aftur er vaknað, tá hevur orsøkin til hesa veking verið tann, at menn stóðu fram og talaðu til fólk, vístu tí á fedrarnar, á stórmennini og strev teirra fyrri landi og fólk. Við øðrum orðum, so vendu hesir menn fólksins andliti móti tess egnu sál við at visa á søguna.“

Tá ið eitt fólk er farið til viks, farið av leið fedranna, hevur gloymt teir ella gevur teimum og teirra ikki gætur, tá stendur illa til. Tá kann lættliga bæði fólk og land, uttan at vita av tí, gliða so langt av leið, at tað kann hetta inn um landamark hjá øðrum fólk.

Vit siggja í heimsøguni, at tað hava verið lond, ið hava ríðið á tromini. Útlit var fyrri, at tað líka so skjótt kundi detta ein sum annan vegin. Bert ein evurslital stoytur skuldi til, so var tess lagna avgjört. Var fallið so burtur frá egnu grund, ja, so vóru vónirnar ringar um at koma aftur á beint.

Men kom tað istaðin aftur móti sínum egna landi, so mátti stríðast og strevast, ofræst og gevast fyrri at kvinka tað burtur frá tromini.

Men skuldi hetta yvirhøvdur eydnast, so tørvaðist góður samhugur og samfelagsskapur. Og kom so landið úr vandanum, so var tað, tí fólk ið trúskapi samlaðist um Guð sín og hetta eina, fedrarnar, søguna.“ Síttat enda.

Hetta skrivar Robert Joensen í 1941 og ikki kann sigast annað enn, at hann hevur verið ikki so litið beinrakin.

Ti var tað ikki tað, ið hendi? At Føroyar gjordust

óføroyskar? At hugsunarhátturin her á landi gjordist ein heilt annar, enn tað sum fedrarnir lögdu eftir seg – og royndu at siga eftirkomarum, at vit liva í einum litlum landi – hvussu skjótt tað kann fara bæði ein og annan veg – hvussu nógv vit eru bundin av tí, sum livir við strendur okkara – og vit ikki duga at siggja, at hetta ríkiðemi skal verjast og kjúklust um, fyrri at tað ikki skal fara fyrri bakka.

„Einki fólk kann ganga til grundar, sum ikki vil tað sjálv“ verður tikið til, og vónandi er hetta rætt.

Nú mugu føroyingar taka seg saman, og leggja burtur alt klandur og stríð. Leggja niður garðar, so vit kunnu gera orðini til skammar, ið sigja:

„Saman at halda
var ei okkum givið,
ti er so litið burtur
úr her blivið.“

Nógvar ágangur hevur verið úttanlanda móti okkum, tá ið tað ræður um at drepa grind – og væntandi verður hann ikki minni í komandi

seg, so verður næsta stigið at tað verður bannað at drepa fisk.

Og tá eru vit rættuliga komin illa fyrri.

Ti er at standa móti hesum felagsskapum – og ikki bakka fyrri teimum. Vit skulu ikki skammast við at drepa grind, men vit eiga at gera drápháttin so góðan og humanan sum gjørligt. Tá hava tey mist teirra bestu kort á hondini. Tað nyttar einki at tosa við hesar felagsskapir, ti tey vilja ikki skilja okkum og hava ei heldur áhuga fyrri tí. Tey skulu jú hava pening.

Men vit eiga at greiða øðrum fólkum frá, hvat tað er sum gongur fyrri seg. At vit í ártúsund hava dripið grind og framvegis ætla at gera tað. At vit stremba eftir at gera drápháttin betur og betur.

Út frá hesum var Grindamannafelagið stovnað.

Aftur hava vit lagt ein myrkan og tungan vettur afturum okkum. Aftur enn einaferð vann ljósið á myrkrinum, og fyrri kortum hava vit hildið páskir, ið boða frá tí sama, at livið vann á deyðanum.

Aftur fer foldin at blóma, aftur hoyra vit fuglasong um teigar og fjøll, aftur stendur krossmessa fyrri durum, tá ið tjaldrið sigst hava fult reiður, og aftur fara vit at siggja spælendi smálomb í bo og haga.

Hetta er tað, ið gevur okkum vónina aftur – at tað er ein vón eisini fyrri okkum, sum nú liva á hesum klettum – hesum klettum, sum vit elska av innasta hjarta og fyrri alt í verðini ikki vilja vera fyrri uttan.

Vit, sum eru eitt sindur eldri, kunnu dag og dagliga gleða okkum yvir tann vakra og virkisfúsna ungdóm, sum vit eiga.

Hesi børn og hesin ungdómur, sum er okkara kærasta ogn, sum vit eiga at hjálpa og fjálga um og geva teimum trúgv uppá framtíðina.

Havi mangan hugsað um, hvussu stórir munur er á, tá ið eg kom til mans og nú, tá ið hesin ungdómur

ur fer út um skúlagátt.

Tá var tað ofta soleiðis, at tú mátti renna undan, fyrri ikki at vera biðin til arbeiðis, tá ið tú ætlaði at hava eina frílethu. Minnst, at eg sigldi sum ungur, men ikki meira enn komin uppá land, so vóru boð eftir einum, um at koma at bunta, at lossa, ella okkurt tilíkt, og ikki tordi tú at siga nei.

Vildi ynskt, at okkara ungdómur aftur einaferð fer at uppliva hetta, at tað eru boð eftir teimum alla-staðni, at tað er brúk fyrri teimum, at tey eru ómissilígg – og ikki sum nú – at tey ofta aftaná lokna skúlagongd fara út í arbeiðsloysið. At tey beinleiðis fáa at vita, at tað er ikki brúk fyrri teimum. Vit mugu og skulu hava eina broyting her, og hetta má verða okkara fremsta uppgáva nú, at beina fyrri arbeiðsloysinum.

Hetta er tað, ið ungdómur okkara biður um – og hetta hava tey eisini krav uppá.

Í dag eru Føroyar flaggskryddar – í dag heilsa vit okkara vakra Merki – og vit sláa garð runt um Merki okkara og vilja verja tað.

Ella sum Hans Andr. Djurhuus sigur tað:

„Og heldur fram tú
i sonnum hugi
og merkið setir,
hvar markið var,
tú tá skalt mennast
i sama dugi
sum teir, ið fyrst vardu
henda garð.
Fritt flaggi merkið undir sky
á forum og í bygd og bý.“

Vit vilja vernd um várt
merki standa,
um stundin enn verður
beisk og trong,
og ynskja okkum
ein megnaranda
at evna boga og
tvinna strong.
Ti tann, sum verjir
hesa gátt,
má eiga vápn
og vígdan mátt.“

Gott summar øll somul
Takk fyrri

Jógvan E. Ósá

Javni

N. Finsensgøta 32, miðhæddin.
Skrivstovan er opin mánadag kl. 10-12. Týsdag
er stongt. Mikudag kl. 14-16. Hósdag kl. 14-18.
Tilheildið er opið friggjadag kl. 14-16.

Haldið sosialin